

4 i advent

Salig är den som lyssnar till Guds ord och bevarar det

Psalmer: 112, 709, 348:1-3, 478:1-4, 76, 115

Texter: Jes 52:7-10, 2 Kor 1:17-22, Luk 1:39-45

Nåd vare med er och frid från Gud vår Fader och Herren Jesus Kristus. Amen.

Lukas 1:39-45

39 Vid den tiden bröt Maria upp och skyndade till en stad i Juda

bergsbygd. 40 Där gick hon in i Sakarias hus och hälsade på Elisabet.

41 När Elisabet hörde Marias hälsning, spratt barnet till i hennes moderliv. Hon blev uppfylld av den helige Ande 42 och ropade med hög röst: "Välsignad är du

bland kvinnor, och välsignad är din livsfrukt! 43 Men varför händer detta mig,

att min Herres mor kommer till mig? 44 När ljudet av din hälsning nådde mina

öron spratt barnet till i mig av glädje. 45 Och salig är du som trodde, för det som Herren har sagt dig kommer att gå i uppfyllelse."

Herre, helga oss i sanningen, ditt ord är sanning. Amen.

Dagens predikotext är hämtat ur Lukas första kapitel. Lukas första kapitel är underbart att läsa i sin helhet. Lukas börjar med att skildra hur ängeln Gabriel kom till Sakarias med ett löfte: hans hustru Elisabeth skulle föda en son och han skulle ge barnet namnet Johannes. Johannes skulle gå framför Herren i Elias ande och kraft. Lukas fortsätter med att återge ängeln Gabriels budskap till Maria. Ängeln sade till henne att hon skulle bli mor till Guds Son. Maria fick också veta att hennes släkting Elisabeth var havande. Maria visste att Elisabet var gammal och att det sades om henne att hon var ofruktsam. Men ängeln sa till Maria att för Gud är ingenting omöjligt. Denna nyhet fick Maria att genast ge sig iväg från Galiléen till Judéen för att besöka Elisabet. Skildringen av detta utgör vår text för idag. Därefter följer Marias lovsång, skildringen av Johannes födelse, samt Sakarias lovsång. Allt detta bildar bakgrund till berättelsen om Jesu födelse i kapitel 2.

Idag ska vi höra hur den helige Ande uppfyllde Elisabet så att hon gav uttryck för den tro Anden skapat i hennes hjärta. Elisabet gav uttryck för sitt hjärtas tro. Men det var inte en egen mänsklig föreställning utan den tro den helige Ande gett henne. Hon bekände en rätt tro om Jesus och gav också Maria den heder som tillkom henne. Hennes ord är ett klart ljus i vår tid som i så hög grad präglas av vantro och otro.

Jesu person är ett hett omdebatterat ämne idag. Och så har det varit genom historien. Bibelkritiken har i över hundra år betraktat evangeliernas skildring som ett uttryck för den första kristna kyrkans tro om Jesus. De menar att evangelisternas skildringar har mycket lite att göra med vad som verkligen hände utan speglar istället vad människor i den första kristna kyrkan trodde hade hänt. Kort sagt, evangelierna speglar de kristnas övertro och idealiseringar. Denna ståndpunkt har med tiden vunnit acceptans hos många. Visst finns det fortfarande kristna som reagerar när teologie doktorer och biskopar säger att Jesus bara kallas "Guds son" men att det inte är något unikt för Jesus. De menar att Maria bara födde ett vanligt barn som med tiden började kallas Guds son eftersom folk fick en känsla av andlighet i hans närvaro. Det är en vanlig uppfattning idag även inom de kristna kyrkorna. Många har accepterat förnekelsen av Jesu sanna gudom och har gett förnekelsen plats i kyrkan. Men än finns det troende som står upp till försvar för den rätta bekännelsen - liksom de troende gjort tidigare i historien.

Vid kyrkomötet i Efesus på 400-talet så utkämpades en troskamp mellan Nestorius, patriarken i Konstantinopel, och Cyrillus, patriarken i Alexandria. Cyrillus menade att om Gud och människa var förenade i Jesu Kristi person så måste Jesus som föddes av Maria kallas Gud och Maria kallas "gudaföderska". Nestorius vände sig mot uttrycket "gudaföderska" och sa att Maria fött Davids son och att gudomen förenat sig med denna människa senare, vid födelsen eller i alla fall före dopet. Nestorius blev betraktad som villolärare. Men han var ändå långt bättre än dagens förnekare. Han bekände att gudomen med tiden förenat sig med människan Kristus. Nu förnekar man det helt och säger att människan Jesus med tiden bara kom att kallas Guds Son. Tron att Jesus är Guds Son är bara ett uttryck för mänsklig övertro, påstår man. Så långt i förnekelse gick aldrig Nestorius men han vände sig mot att kalla Maria för "gudaföderska". Hur som helst så gick kyrkomötet i Efesus på Cyrillus linje och kyrkomötet i Kalcedon bekräftade senare att det var riktigt att använda uttrycket "gudaföderska" om Maria.

Med detta uttryck ville man bekänna att Jesus är sann Gud och sann människa i en person från det ögonblick han blev till i Marias liv. Det barn Maria blev mor till var inte bara en människa utan också sann Gud. Därför var det rätt att kalla Maria för "gudaföderska". Vi sympatiserar med denna uppfattning även om vi inte brukar använda uttrycket "gudaföderska". I våra lutherska bekännelseskriterier bekänner vi att Maria verkligen är Guds moder. Det innebär ingen skillnad i sak men uttrycket ligger närmare Skriften. Och det är en god och vis ordning att vi bekänner Bibelns lära med Bibelns ord och uttryck. I Konkordieformeln bekänner vi: *Därför tro, lära och bekänna vi, att Maria icke avlat och fött blott och bart en människa utan Guds sannskyldige Son, varför hon också med rätta kallas och verkligen är Guds moder.*

När vi bekänner detta är det precis samma underbara bekännelse som den helige Ande drev Elisabet att ge uttryck för. Elisabet kallade Maria för Herrens mor. *"Välsignad är du bland kvinnor, och välsignad är din livsfrukt! Men varför händer detta mig, att min Herres mor kommer till mig?"* Vi använder samma uttryck och bekänner om Maria att hon verkligen är Guds moder. Det bekänner vi inte för att framhålla Maria. Alla som bekände att Maria var "gudaföderskan" vid kyrkomötet i Efesus hade inte rent mjöl i påsen. Bekännelsen gick hos många hand i hand med en dyrkan av Maria. Många menade att Maria var annorlunda än andra människor. Man trodde att hon var obefläckad av arvssynden. Man började tillbe henne och ge henne en ära som endast tillkommer Gud. Mariadyrkan är inget annat än avgudadyrkan. Vi ska återkomma till denna vantro alldeles strax.

När vi med Elisabet kallar Maria "vår Herres mor" så är det en bekännelse av vem Kristus är. Det stämmer inte, det som så många säger idag, att människan Jesus med tiden bara började kallas Guds Son. Om detta vore sant så vore vi utan Frälsare. Nej, Skriften lär att det barn som avlades i Marias liv och föddes i Betlehem är heligt och Guds Son. När tiden var inne sände Gud sin Son. Han föddes av en jungfru och blev ställd under lagen för att friköpa oss. Det var en sådan Frälsare vi behövde. Han måste vara sann människa för att bli ställd under lagen och i vårt ställe lida och dö. Men hans lydnad, lidande och död skulle inte ha varit till nytta för oss om han bara vore en människa. *"Sin broder kan ingen återlösa"* heter det i Skriften. Gud vare tack att han sände sin Son att bli människa. Guds Sons lydnad, lidande och död har ett oändligt värde. Det är en verklig lösepenning som friköpt alla människor. Guds Sons blod har den kraft som en vanlig människas blod inte har. Guds Sons blod renar oss från alla våra synder. För hans skull har vi fått rätt att bli Guds barn.

Med de ord som den helige Ande gav till Elisabet fortsätter vi att bekänna att Maria är Herrens mor. Det gör vi därför att den helige Ande lärt oss det. Förnuftet kan inte förstå det. Vi har här att göra med en gudomlig sanning som övergår allt förnuft och som den helige Ande lärt oss. Vi fortsätter bekänna att Maria fött Guds Son fast det blir motsagt av de flesta idag. Vi gör det därför att Skriften lär så, och vi behöver en sådan Frälsare som är sann Gud och sann människa i en person. Utan honom vore vi förlorade.

Men det finns människor som uppskattar bekännelsen att Maria är Herrens mor av andra orsaker. Så var det redan vid kyrkomötet i Efesus. En del välkomnade bekännelsen av Maria som "gudaföderska" därför att det passade i en tid då tillbedjan av Maria blev alltmer populär. Idag är tillbedjan av Maria utbredd bland miljontals människor. I Katolska kyrkan betraktas Jesus som en sträng domare som man inte vågar närma sig. Istället vänder man sig till Maria med

sina böner och de ber om hennes förböner. Det är en utbredd vantro att Maria var obefläckad av arvsynen. Många prisar henne för något som inte tillkommer henne.

Början till denna felaktiga högaktning av Maria antyds redan i evangelierna. När Jesus vid ett tillfälle undervisade var det en kvinna i folkskaran som ropade: *"Saligt är det moderliv som har burit dig och saliga de bröst som du har diat."* Han sade: *"Säg hellre: Saliga är de som lyssnar till Guds ord och bevarar det."* Det är också precis den saligprisning som Elisabet gav Maria. Elisabet prisade henne inte salig för att hon var annorlunda än andra människor, syndfri eller hörde och svarade på böner, utan för att hon trodde. Elisabet sa: *Se, när ljudet av din hälsning nådde mina öron, spratt barnet till i mig av glädje. Och salig är du som trodde, ty det som Herren har sagt till dig skall gå i uppfyllelse."*

Elisabets man Sakarias hade också fått besök av ängeln Gabriel. Gabriel hade lovat honom en son. Men Sakarias sa: *"Hur skall jag kunna vara säker på detta? Jag är själv gammal och min hustru är till åren."* Ängeln svarade honom: *"Jag är Gabriel som står inför Gud, och jag är sänd för att tala till dig och ge dig detta glada budskap. Och se, du skall bli stum och inte kunna tala förrän den dag detta sker, därför att du inte trodde mina ord, som skall gå i uppfyllelse när tiden är inne."* Folket stod och väntade på Sakarias, och de förundrade sig över att han dröjde så länge inne i templet. När han sedan kom ut, kunde han inte tala till dem, och de förstod att han hade sett en syn i templet. Han gjorde tecken åt dem och förblev stum. Och när dagarna för hans tjänstgöring var slut, begav han sig hem. När Sakarias kom hem nåddes inte Elisabet av hans hälsning. Tyst kom han in i huset. Efter Gabriels besök var han stum därför att han inte trott ängelns ord. Men när Maria kom hörde Elisabet ljudet av hennes hälsning. Till och med barnet i hennes liv hörde hälsningen och spratt till av glädje. Det faktum att Elisabet hörde Marias hälsning fick henne att prisa Marias tro. Elisabet förstod att Maria tagit emot ängelns budskap i tro till skillnad från sin man. Maria hade inte blivit stum efter ängelns besök och Elisabet prisade henne för hennes tro.

Maria var inte annorlunda än vi är. Hon är visserligen ett föredöme i tro och helgelse men hon var en syndare precis som alla människor. Det finns bara en som är helig - barnet Jesus som hon blev mor till. Maria var i lika stort behov av Jesus som sin Frälsare som vi är. Elisabet prisade Maria salig inte för att hon var annorlunda än andra människor utan för att hon trodde Guds löfte. Här är det inte heller någon skillnad utan Jesus prisar alla som tror Guds ord och löften saliga på samma sätt som Maria prisas salig. Han säger: *Saliga är de som lyssnar till Guds ord och bevarar det.*

Maria är ett föredöme för oss i tro och helgelse. När hon nåddes av Guds budskap kom hon inte med invändningar om vad som för förnuftet är möjligt eller inte. Hon frågade visserligen: *"Hur skall detta kunna ske? Ingen man har rört mig"*. Men vi förstår av ängelns svar att den frågan inte var uttryck för otro. Maria ville helt enkelt ha mer information om det som skulle ske och det gav ängeln henne också. *Ängeln svarade henne: "Den helige Ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig. Därför skall också barnet kallas heligt och Guds Son. Och se, din släkting Elisabet skall på sin ålderdom också få en son. Hon som man har sagt är ofruktsam, hon är nu i sjätte månaden. ³⁷Ty för Gud är ingenting omöjligt."* Maria sade: "Se, jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt." Marias inställning till Guds ord var att det Gud lovat och sagt är sant och det sker. Maria tog emot Guds budskap i ett troende hjärta. Och hon fortsatte umgås med Guds ord på detta sätt. Det var hennes liv. Vi hör senare att Maria bevarade och begrundade i sitt hjärta vad herdarna berättade. Det är också så vi ska ta emot Guds ord och löfte. Vi ska bevara och begrunda det vi våra hjärtan. Det är genom tron på Guds ord vi blir frälsta. Ja, Jesus prisar alla saliga som lyssnar till Guds ord och bevarar det.

Lukas återger mötet mellan Elisabeth och Maria för att förbereda oss inför Frälsarens födelse som han återger i nästa kapitel, och lär oss att vi ska ta emot julens budskap i tro. När tiden var inne sände Gud sin Son, född av en jungfru. Han skulle fullborda Guds eviga plan för vår frälsning. Det gjorde han när han offrade sig själv en gång för alla. Detta är ett glatt budskap till oss syndare. Saliga är alla som lyssnar till det och bevarar det i sitt hjärta. Amen.

Låt oss be!

Helige Ande, gör oss ödmjuka inför Guds ord så att vi lyssnar till det och bevarar det i våra hjärtan. Uppfyll oss med glädje över Jesus Kristus, vår Frälsare. Ge oss kraft att inför världen bekänna att Guds Son blev människa för att bli hela världens Återlösare. Behåll oss i den rätta tron på Jesus Kristus till livets slut. Amen.